

Oglasi, pripisana itd. ...

za predbrojbu, oglase itd. ...

naručbe valja tačno označiti ...

list na vrijeme ne primi, ...

ovnog računa br. 817/849. ...

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Stigom rascu, malo stvaru, a nosicu sve porvari. Narodna poslovica.

Izslasi svakog četvrtka ...

Pojedini broj stoji to h, ...

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Gluila 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, II. kat).

Govor Dra. Matka Laginje

izrečen u sjednici carevinskoga vijeća dne 16. t. mj. prigodom rasprave o aneksiji Bosne i Hercegovine.

Govornik u početku svojega govora polemizira sa zastupnikom svenjemačke stranke Malikom, te voli, da se njegovi izvodi u mnogome i sami protuslova. Tako Malik vidli n. pr. u aneksiji Bosne ruku Rima. S druge opet strane voli, da će se aneksijom uvesti multimedanska vjoroizpoviest u Austriji, tako, da će Muslimani imoći u Beču ličeme dobiti. Gledom na ovakova prikazivanja nije nužna nikakva obrana Vatikana. Govornik se priključuje prešnom predlogu dra. Susteršića i u to m predlogu sadržanoj državopravnoj ogradi. Navodi poslije toga razloge, s kojih će njegova stranka glasovati za prešnost predloga. Razprava je o tome predmetu već poradi toga prešna, jer se dosele, a na temelju obrazloženja vladinog zakonika osnove još nije ništa saznalo — na temelju kojih je predstavaka i na temelju kakvih sporazumaka i pregovora sa drugim vevlastima došlo do aneksije Bosne i Hercegovine. Predpostavka za okupu ciju bila je, kako je Bismarck kazao na berlinskom kongresu, da se postigne stabilna pacifikacija u rečenim zemljama, i na Balkanu.

Zastupnik Englezke izjavio je onda, da se imade okupacija Bosne i Hercegovine predati Austro-Ugarskoj, jer se Austro-Ugarska smatra od strane signatarnih vlasti dosta jakom vlašću, da uzpostavi, u obim ovima provincijama mir i poredak. K ovim dvijem izjavama pridodao je zastupnik Austro-Ugarske grof Andrássy: Mi ćemo pacificirati. Mi smo dužni u našem vlastitom interesu tu pacifikaciju provesti, ali mi to možemo samo pod jednim uvjetom, naime, da bude ta pacifikacija trajna. Zastupnik Rusije izjavio je u posl-

jednoj sjednici: Pošto smo sa zastupnikom Austro-Ugarske sklopili posebni ugovor, to nema ničega, čemu bi se protivili. On se naime prije nije protivio okupaciji Bosne i Hercegovine po Austro-Ugarskoj, već okupaciji novozaparskog Sandžaka. I tako je evropski mandat predan našoj monarkiji. Mora se duboko pozzaliti što nije naša monarkija odmah poslala okupaciju učinila ono, što je sada učinila, da nije odmah uredila stabilne odnoseja.

Naša je narodna dužnost, da izjavimo da mi pod onim uvjetima, koje ćemo kasnije staviti, i drželi se našega narodnoga programa, gošovu činjenicu uzimamo do znanja. Ali gledom na provadjanje svega onoga, što se imade poslije izvećeno aneksije učinili i što imade poslije nje slijediti, vidimo mi tolike zaprieke te držimo, ma da bismo sve to kasnije mnogo mirnije mogli razpravljati, da je vrlo prešno, da se baš o tome što se provesti kani kaže odmah podpuna istina.

Govornik onda prelazi na to, kako izmedju teksta ugarske zakonske osnove postoje neke inkongerecnje. Ne gledajući na to, da u austrijskoj zakonskoj osnovi nije stilizacija posve ispravna, jer se za jedan te isti pojam mienja izraz, te se jedanput govori u toj zakonskoj osnovi o „protekciju“ a drugi put o „proširenju“ suvereniteta, specificira ugarska zakonska osnova pragmatičku sankciju, čega u austrijskoj zakonskoj osnovi nema. Magjari zato u obće ne potvrđuju taj akt suvereniteta, već ga jednostavno uzimaju do znanja.

U austrijskoj se zakonskoj osnovi ne nalazi ni kakovo obrazloženje proširenju suverenih prava, dok se Magjari pozivlju

na one prastare veze, slavni predja Njegovog Veličanstva. I po samoj ugarsko-hrvatskoj nagodbi od godline 1868. — koju mimogred rećeno — Hrvati ne priznavaju, jer nije sklopljena ustavnim načelnom i bez integrirajućeg jednog dijela hrvatskoga naroda, naime Dalmacije — nema nikakove specificirane Ugarske kao države, već ima samo jedna državna zajednica, koja sastoji od Ugarske, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Izplivajući tačno tekst ugarske zakonske osnove i proklamacije, vidi se, da se po ugarskom shvaćanju proširenje suverenih prava Njegovog Veličanstva imade razumjeti samo kao proširenje suvereniteta kralja ug. u užem smislu i da se u tom smislu do znanja uzimlje. U toj razlici leži bez svake sumnje ključ velikim unutarnjim političkim komplikacijama izmedju Austrije i Ugarske i mi moramo da od naše vlade zatražimo objašnjenje, a drugi će zato poskrbiti, da ju dobiju od svoje vlade. Kod nas se voli: Carevinsko vijeće daje svoju potvrdu za taj akt. U ugarskoj se zakonskoj osnovi kaže, da se uzima do znanja. U običnom suobraćanju možda se u tome nebi našla nikakova razlika. Nu ako se čovjek na to kapricira, da se takove razlike naštu, onda se mora zato tražiti razlog našto su te razlike učinjene. Prema austrijskom ustavu i prema zakonu o i g. 1880. svakako je nužno odobrenje od strane legislativne. Nu ugarska legislativa hoće da uzme taj akt do znanja, tako da taj akt provadja ugarski kralj i to samo ugarski kralj, a ne također i hrvatsko-slavonsko-dalmatinski kralj, koji je prema krunitbnoj zavjernici obje faktično mu pripadajuće provincije u duhu inauguralne diplomane anektirao.

Zast. dr. Markov: Rezlog je to nu drugi Ugarska je g. 1879. zastupala državno stanoviste, da je okupacija privilegijem kruno.

Dr. Laginja nastavlja: Magjari su

ustav vazda na svoj način tumačili, te će valjda tijekom vremena doći i do ovoga tumačenja. Austrijska zakonska osnova upotrebljava na prosto izraz „pragmatička sankcija“, a da bliže ne voli, koja se pragmatička sankcija misli. Posve se drugačije kaže u ugarskoj zakonskoj osnovi. Kako je poznato imade samo pragmatička sankcija, koja ustanovljuje red nasljedstva vladajuće kuće kao takove. Imade nadalje još jedna pragmatička sankcija hrvatsku od g. 1712., koja je posve samostalna od ugarske i dvanaest godina prije ugarske sastavljena, i u kojoj se osim udružnih zemalja, koje pripadaju dinastiji, utvrđuje još izričito i naposo udružanje takozvanih unutarnjih austrijskih zemalja.

U ugarskoj se zakonskoj osnovi ne govori ni jednom riječi ni o obiteljskoj pragmatičkoj sankciji, a ni o ovoj ugarskoj pragmatičkoj sankciji, već se navodi samo ugarska pragmatička sankcija. To je jedna koruk k onomu, što se ju modjutim u mađjarskoj štampi već i pojavilo, naime, da će onoga dana, kad će austrijsko zastupstvo naroda poći da sa ugarskim riješi konačno uređenje toga pitanja, ova posljednja kazati: „Suti, li nemaš ništa da govoriš, što se tiče državopravne strane. Mi ćemo samo da uredimo naše račune, da ustanovimo koliko si vojnika kod okupacije Bosne i Hercegovine ti (Austrija) izgubila, a koliko Ugarska, koliko je milijuna Austrija, a koliko Ugarska izdala.“

Kao državopravnik i kao Hrvat, voli govornik, nebi se tome mnogo protivio, da takovo carevinsko vijeće, u kojemu se tako govori, kao što je govorio zastupnik Malik, nema o tomu pitanju ništa odlučiti. Ali naše je pravo, a i naša dužnost, da od austrijske vlade i od zastupstva austrijskih naroda, s kojima živimo zajedno, kojima plaćamo poreze i kojima dajemo naše sinove u vojsku, zahtievamo, da imade kod rješanja konačnoga državopravnoga odnošaja (tih provincija) pomogača,

Porečko-puljska biskupija.

(Nastavak.)

2. O narodnosti u biskupiji.

Nas zanima pitanje, ima li Hrvata u porečko-puljskoj biskupiji? Na to će vam pitanje odgovoriti državna statistika. Imam u ruci: Općinski vještnik (Nijemci bi rekli Gemeindefestikon) za austrijsko-illirsko Primorje (Trst, Gorica i Gradiška, Istra), obradjen na temelju rezultata narodnog popisa od 31. prosinca 1900., izdala k. kr. središnja statistička komisija u Beču godine 1906. Ta je knjiga stampana hrvatski. Iz nje vadim slijedeće brojeve i podatke.

Danas pripadaju porečko-puljskoj biskupiji ovi dijelovi Istre:

- 1. cijelo kotarsko poglavarstvo Pula;
2. cijeli sudski kotar Poreč;
3. skoro cijeli sudski kotar Motovun osim Sovinjaka i Zamaska;
4. od političkog kotara Pazin skoro cijela općina Labin i dio općine Plomin.
Tu ima po državnoj statistici:

Table with 4 columns: Hrvata, Talijana, Ukupno, and a sub-column for Pula. Rows include Pula (Revinjom), Poreč, Motovun, Labin, Plomin, and total biskupija.

Dakle ima u toj biskupiji 40% Hrvata. To ne može nitko zanijekati, jer tako voli državna statistika, koju nijesu općine sastavile nama u prilog. Biskup Flapp dakle ima medju svakih 100 ljudi 40 Hrvata, kako su u vrijeme popisa g. 1900. sami povjerenstvu javili. Tu su uzaludno sve „čakule“ našli talijanski mudrijaši, koji vele, da je Istra u ovom dijelu posve talijanska, u srednoj Istri oko Pazina do Učke po narodnosti šarena, a jedna s ono strane Učke u Liburniji hrvatska. Državna statistika, koju su sastavili njemački državni talijanski općinski činovnici, pjevana posve jasno, da Istra nije ni u kojem

Nijemci i „ino“ napose ne spominjuju, pronašli ih „ukupno“ brojem.

kraju talijanska, nego s ovo i s one strane Učke žive u toj Hrvati ili sami ili u preodgovnoj većini proti Talijanima, pa i u samoj zapadnoj Istri uz Primorje sačinjavaju 40% pćianstva. To je takova manjina, koja bi mogla doći do većine, kako je već došla u mnogim stranama Istre.

U porečko-puljskoj biskupiji nalaze se ova općine:

- 1. Motovun, u kojoj ima više Hrvata (2028) nego Talijana (2628);
2. Kanfanar, posve hrvatski 8073;
3. Barban, isto tako 3448;
4. Sveti Vinčent opć. 2802;
5. Labin, također 7649;
6. Plomin, još više 3802;
7. Vodjan, skoro većinskih 4229;
8. Vlsjan ima 26% naših: 1800;
9. Vrsar malo manje, 31% 1388;
10. Poreč slavni 30% 3716;
11. Pula ima naših 20-3%, 1193;
12. Vilišani 25% 927.

Motju Hrvati svuda računani i Slovenci. U Puli ima Nijemaca 4051.

Dakle u ovim imaju Talijani više naroda, ali i naših je 1/2-1/4, a to nije manjenost. Ta vi znate, gdje je 5-6 Talijana, već se dreće „Viva Italia“!

- 18. Bale ima naših 1/2 ili 20% 433;
19. Rovinj je čisto rovinjski: naših je samo 57, a njihovih skoro 10.000.

Kao što je medju svim ovim općinama Rovinj njihov, tako je Kanfanar i Barban čisto naš, a skoro i Plomin i Sveti Vinčent.

Ni po svom ovom nje porečko-puljska biskupija talijanska, nego je većina općina po pćianstvu hrvatska, a u drugima nas ima 1/2-1/4, samo je Rovinj njihov. A koliko pravica uživamo u svim tim općinama! U polovici od njih bismo morali vladati, u ostalima bi morali poštivati naš jezik u svim općinaskim stvarima. U Rovinju im ne ćemo smetati, ali inače u svim općinama valja oštro zahtievati svoje.

(Nastavit će se.)

a ne da imademo uza se samo takove faktore, koji nasa narodna i historijska prava uništavaju.

Prešnost je to raspravo i rad toga nužna, jer moramo biti na čelu o konačnim ciljevima i austrijske i ugarske vlade. Nužna je napokon prešnost i našega narodnoga stanovništva i sa stanovništva našega državnoga prava: prvo za sve članove naše sveze, drugo za sve, koji su pri tom zainteresovani. Samo jedan pogled na kartu dostaje, da se dobi je uvjerenje, da je samo dvoje moguće: ili hoće Austro-Ugarska monarhija zadržati Bosnu i Hercegovinu i Dalmaciju, ili ona ništa, da to zemlje može izgubiti. Hoće li i treba li monarhija da te zemlje zadrži, onda je nuždan preduvjet zato, da stabilno steče Bosnu i Hercegovinu. Prilazeci sa čisto narodnoga stanovništva, gdje se radi samo o našem narodnom združenju, to možemo mirno reći: ove zemlje mogu se sa drugim slavenskim zemljama na istoku udružiti u jednu državnu cjelinu. Ili opet obratno — (posto su Srbi i Hrvati za mene jedno te isto) — i pošto ja želim Srbiji i Crnoj Gori njihovu slobodu i samostalnost, pa neka nitko ne misli, da ovo što ću reći želim — kužem i to mogu sa stanovništva narodnoga ujedinenja reći — mogli bi ili oni k nama ili mi k njima doći.

Neka se stranke ove visoke kuće u tom ne vrnaju: Austro-Ugarska će prigodom rješanja toga pitanja rješiti i pitanje našega narodnoga ujedinenja ili ona će i nas izgubiti. Ja mislim, da je to dosta jasno rečeno.

Zast. Horasky: To je danas i princ Liechtenstein naglasio.

La ginja: Što razumijevamo mi pod načelom narodnoga ujedinenja i samostalnosti? Najprije činjenica, da mi posljednje proglašenja aneksije protežni dio našega naroda Srba, Hrvata i Slovenaca imamo u okruhu jedne monarhije. Time ali još nije rečeno, da se time zadovoljavamo, da smo u jednoj monarhiji, a pod jednim vladarom podijeljeni u stotine upravnih pokrajina i da smo osuđeni da budemo izvršeni najrazličitijim tudjim narodnim uplivima. Odluči li se Austro-Ugarska na taj program, onda to nije učinjeno u našem interesu, već u interesu Austro-Ugarske. Spomenute obje anektirane provincije sačinjavaju sa ostalim slovenačko-hrvatskim zemljama monarhije vrlo zanimivu geografsku cjelinu.

Ova geografska cjelina harmonise u cjelosti vrlo lijepo što se tiče produktivnih uvjeta, kao i klimatičkih i drugih prilika. Jednom riječi ta cjelina podaje temelj za velik jedan napredak, ali samo kao cjelina, nikada pak da se jednoga ličnoga dana interesi Bosne i Hercegovine protiv Dalmacije ili obratno izigravaju ili da tudji politički magjarski interesi jedan dio naše domovine suprotstavljaju drugomu dijelu naše domovine. To mora da bude drugačije. Nešto, ali vrlo malo, moraju da žrtvuju Niemci u Austriji, nešto i Madjari. Mora doći do kompromisa, koji nam omogućuju da živimo kao narod.

Zastupnik princ Alois Liechtenstein: Trializam.

Dr. Laginja: Ja to reći još neću da upotrebim, jer bi možda provocirala veliku i strašnu viku. Nu ja ću jednostavno da se izrazim: Mi hoćemo da se naš narod ujedini i to bar da se to jedinstvo ostvari i gledom na okupirane provincije. Neka se ne izloznu samo one prastare veze, gdje je bila tek jedna krunovina, već one faktične historijskim spomenicima podkropljene veze između Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Riedko se gdje nalazi tako lijep kraj geografski, tako zgodno arondiran, koji izključivo nastava jedan te isti narod. Bosna i Hercegovina, Slavonija i Dalmacija te susjedne zemlje, Alti li nastavaju Srbi, pripadaju, ne gledajući na neke male jezelične razlike, jednom to

istom narodu. Mi hoćemo da se to sada odmah utvrdi, da se razumijemo kad kažem: „Ja sam Srbin“ ili kad jedan Srbin iz kraljevine ili iz Bosne veli „Ja sam Hrvat“ pa da mene ne onajdiše odmah kao veleizdajnika prema Austriji i Dalmaciji, a onoga kao veleizdajnika prema njegovom kralju. Mi se osjećamo kao jedan te isti narod. Mi hoćemo da u tom konglomeratu, što ga je stvorila povjest, jakost monarhije i volja Evrope pred trideset godina i nadilje živimo ali da nam ne ograničuju, da nam ne ugrožavaju naš buduć narodni život. Nu buduć ni austrijska vlada, a ni ugarska u svojim zakonskim osnovama ne veli ništa o tome — a bile bi to pravna Evropi dužne učiniti — kako kaue ovaj naš narodni problem u okviru monarhije rješiti, to moramo da glasamo za prešnost da nam vladu tako reći bar u četiri oka kaže, što se ovdje, a što se u Pesti o nama misli.

Govornik tumači onda stanovništvo hrvatskoga državnoga prava. To nisu historijske bajke, koje su stvorile to hrvatsko državno pravo, već su to činjenice, koje su možda danas u mnogome od Madjara izkrivljene i koje su one u mnogome za sebe izrabili. Ne gledajući na to, da su u ono doba, kad su u srednjoj Evropi nicalo malone države, bili odlučni samo narodni momenti, kao na primjer kod Čeha i Poljaka, a isto tako i kod Hrvata i Južnih Slavana, činjenica je, da je Bosna i Hercegovina ako ne onako, kao danas, a pretežno svom dijelu pripadala Hrvatskoj ili što u historijskom diplomatskom jeziku isto znači, kraljevinama Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji.

Prvi hrvatski kralj iz narodne dinastije Tomislav bio je u današnjoj Bosni i Hercegovini okrunjen za kralja Hrvatske, pa je sigurno, da u svrhu krunidbe nije pošao van granica svojega kraljevstva. Kad izbora hrvatskih kraljeva na drugom je mjestu ban bosanski. Svu kraljevsku vlast, koju su ugarski kraljevi izvršavali u Bosni i Hercegovini, vršili su kao slobodno izabrani kraljevi Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Bosanska vlastela — dakle prema tadašnjem shvaćanju zastupnici zemlje — sudjelovali su poslie izumrće arpadovske dinastije, koja je i nad Hrvatskom vladala, zajedno sa hrvatskim statežima tako prigodom izbora Karla Drakoga i Roberta Anžuvinea za kraljeve Hrvatske, a da ti vladari nisu postali i kraljevi ugarski. Svaki put kad bi ma koji dio bosanskoga pašaluka bio povraćen monarhiji, inkorporirali bi ga i u državopravnom i u administrativnom pogledu Hrvatskoj i Slavoniji, respektive Dalmaciji, čim su to samo ratne prilike dopuštale.

Govornik navodi čitav niz takovih momenata, te veli, da je razpravljanje i gledom na te državopravne momente prešno. Jer mi hoćemo, da točno saznademo, kako se obje vlade kane ponašati prema ovom našem životnom pitanju i jer ćemo biti prinuđeni da stavimo svoje amendemente k toj zakonskoj osnovi.

Nadalje kaže se u toj zakonskoj osnovi, da imadu odredbe zakona od godine 1880. i u buduće ostali u krieposti. Prema tome zakonu nužno je, da se u slučaju svake promjene položaja obju provincija postignu sporazumne odredbe između objih legislativa. Tu se radi ali o jednomo novomu, na koji se neka nikako ustanova zakona od 1880. godine primijeniti. Ova je zakon imao pravo obstojati, dok se je radilo o okupaciji. Sada se ali kani položaj obju provincija definitivno urediti, a takovo se definitivno uredjenje dade postignuti samo uz izravno sudjelovanje sabora Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. I u tom je pogledu prešno, da nam se kaže, da uzmognemo sve ono amendemente staviti, za koje se već sada alurno nadamo, da će nas u tomu poduprieti ne samo slavenska braća ove visoke kuće već i svo ozbiljne stranke njemačkoga naroda kao i

druge stranke parlamenta. Govornik veli, da će on i ostali članovi njegove stranke glasati za prešnost.

Govor Dra. Laginje bio je veoma pozorno slušan od mnogobrojnih zastupnika koji ga obkolih. Kad je svršio, zaori pljesak i mnogi zastupnici pohilase, da mu stisnu ruku i čestitaju.

Priipojenje Bosne. - Ujedinenje Hrvatske?

Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip pripojio je svojoj monarhiji Bosnu i Hercegovinu, koja bijaše posjednuta po istoj monarhiji g. 1878. Poslie 80 godina posjednuta uzilidit je pripojenje.

Bosnu i Hercegovinu posjednula je monarhija privolem evropskih velevladi u svrhu da u njih učini red i da s njimi upravlja. Bez privole tih velevladi, a ne pitajući ni za volju naroda, svojom vladalačkom moćju, je cesar i kralj pripojio obje rečene krunovne k ostalim krunovinama sa kojima vlada.

Taj čin je lukav da o njem i što je s njim spojeno govori i piše cijeli svijet. Radi toga čina dogovaraju se medju sobom vladari i najviši državnici. Radi njega u gibanju je cijela Evropa. Radi njega činu se u raznih državah priprave za rat. Ufjamo da ga ipak možda neće biti, da će se mirnim načinom zadovoljiti opravydano zahtjevo svih. Ovim rečkom nije namjerna plati o ratu ili ne ratu. Mi hoćemo obje u kratko izpersti ono što se je govortlo povodom rasprave o pripojenju Bosne i Hercegovine u zastupničkoj kući carevinskoga vijeća u Beču, uzimajući osobiti obzir na ono što se je reklo tom prigodom o ujedinenju Hrvatskoj. Pripoinjenje već sada da neuzimamo izjave ob ovom posljednjem kao suho zlato, ili kao sveto pismo. Često se govori što se želi, a ne može se izpuniti; i opet često pokriva se riječi mi, što se u istinu hoće.

Cos. kr. vladn predložila je zakonsku osnovu, kojom traži od carevinskoga vijeća da o d o b r i naredjenje njegovoga ces. i kralj. apostolskoga Veličanstva, kojom se proteže prava njegove suverenosti kao i ustanove pragmatičke sankcije na Bosnu i Hercegovinu u svrhu da njim se dade ustavne odredbe.

Ni ta vladina osnovna kao ni druge nije se mogla dati u raspravu redovitim putem, već se je razpravila posebnim.

Kršćanski socijalac njemački knez Liechtenstein, Poljak Dr. Globinski, Njemaec Dr. Sylvester i Čeh Dr. Hruban postavili su takav prečan predlog. Zajedno s tim predlogom došlo je u raspravu prečni predlog Dra. Sustoršića i Dra. Laginje, koj hoće da se stvori temeljne zakone za Bosnu i Hercegovinu; i prečni predlog socijalnih demokrata Dra. Adlera, Njemaec, Dasinskoga, Pittona i Wityka, gledu poljedica pripojenja Bosne i Hercegovine.

U ime predlagatelja govorili su knez Liechtenstein, Dr. Sustoršić i Njemaec. A kasnije govorili su i mnogi drugi; to na koncu i opet ista trojica kao predlagatelji.

Što veli knez Liechtenstein?

Naš predlog, veli, idu za tim da se uszakoni ono što je Njegovo Veličanstvo naredilo, da se faktično stanje od 80 godina pretvori u zakonito. Monarhija bila bi to mogla učiniti već prije, naredit za rusko-japanskoga rata, kad je Ruska bila u neprilici. Toga nije htjela iz lojalnosti prema Ruskoj. Morala je to učiniti sada, kad je sultan proglasio ustav za Turaku, pa bi bilo morale i Bosna i Hercegovina poslijediti tamo svoje zastupnike, mjesto da kad kuće odlučuju po svojih zastupnicah u svojem udeau. Neće biti nijedno stranke u kući koja bi se protivila ovoj zakonskoj osnovi. Nego već sada treba se ograditi najodlučnije protl odnoanoj zakonskoj os-

novi podnešenoj u ugarskom saboru a različitoj od naše. Različitoj tamo gdje se govori o uslovih kruna sv. Stjepana na Bosnu i Hercegovinu.

I mi Austrijanci mogli bi reći kakvo historičko pravo. Princ Eugen sa izključivo slavenskim i njemačkim čelama bio je osvojio Bosnu i Srbiju, i one su bile neko doba naše. Imali bi dakle višu prava nego li Madjari. Ali mi nećemo na starih pregamanah temeljiti svoje uslove na zemlje i ljude. Mi kao moderni ljudi hoćemo da jli temeljimo na živućih idejah, na idejah koje imadu u današnje doba carobnu meć. Od polovice prošloga stoljeća ima u evropskoj politici moć stvaranja i vlada samo narodnostna ideja. A narodnostna ideja po svojem bistvu nije drugo nego nagon za sjedinenjem i samovladanjem. S toga njema okupacioni predjel pripisati nit Svabom nit Madjarom, nit našoj niti drugoj polovici monarhije; nego ujedinenje i samovladanje srbsko-hrvatskoga naroda, pod čelom previšnje vladajuća kuća, to je svrha sa kojom mora biti svaki pametan domoljub. To je tim lakše došeti, što je daleko veći dio jugoslavenske pasmine ujedinenje pod vlastju Njegovnu Veličanstva, Bana, Slavonija, Hrvatsku, Dalmaciju, koje su sad arondirane sa Bosnom i Hercegovinom, napučene sa Srbo-Hrvati bez primjese bud kojega drugoga naroda.

Jugoslavenska pasmilna, koja se odlikuje sa srčanostu, sjajnim duševnim darovi i sa kulturnim sposobnostima, koja se je sućevala nepočtenim usuprot stoljetnoga priliska i usuprot upravo tragičnomu ude u, ta jugoslavenska pasmilna mora se i hoće se pridružiti kao jednakovredan član narodnoj obitelji, koju vodi naša vladajuća kuća. Velik dio znaćno je već gotov: narodno ujedinenje Srbo-Hrvata je na najboljem putu. Protimba koja se kaže tomi u ovih malenih južnih susjednih državah, makar se i kazala kao narodnostna, izvire iz disipalitetnoga partikularizma. Mi ga neugrožavamo. Mi sa o često velikodušno pomogli i Srbiju i Crnogoru kad bijeha u nevolji. Ali ako hoće da s nami konkuriraju i to preko svojih sredstava, mi ćemo ih potisnuti u njihove medje.

(Nastavit će se.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Daća na meso i vino u Pulj.

Sa 1. januara 1909. preuzimlje financijalni erar utjerivanje daće na meso i vino u gradu Pulj uzevi pokrjajinski i občinski namet. Izuzeta je neodvisna občinska daća na vino, pivo i rakiju i na meso zaklano u kući.

Radi toga moraju svi obrtnici predati financijalnom odjelu u ulici sv. Tome popis prostorija u kojima će držati stvari koje podpadaju 'daći' isto tako morat eci financijalno iskazati ostatak vina i mesa, koje im je preostalo na 31. decembra ove godine. Na novu godinu počet će vršiti nadzor nad potroškom vina i mesa financijalni stražari. U tu svrhu povisila se pdaća financijalnih stražara za 85 ljudi.

Primače brodekah pitomeca u e. i k. ratnu mornaricu.

Vojna oblast ratne mornarice javlja, da će se i ove godine primati u ratnu inornaricu brodekah pitomec (moet, Schiffslunge). Kao takovi primati će se mladici iz Austro-Ugarske, koji su dovršili 16 g., a nisu prekorčili 17 godina. Isti moraju biti bez tjelesnih pogrješaka, i tjelesno razviti prema dobi. Molbenice (bez biljeza) imaju se upravit na e. i k. lučki admiralat u Pulj (Hafen-Admiralat) putem populatnog kotarskog zapovjedništva (Ergebnungszweirkommando), a u primorskim mjestima također putem posadnih ratnih ladja ili onih, koje križaju u tim vodama.

Do ispunjenja broja primaju se lakovi pitomci: u svakom času, u glavnom pak se primaju u mjesecu julu.

Molbenici treba priložiti ove: Isprava: domovnicu, svjedočbu kojega liječnika stajaće vojske ili ratne mornarice, kratki list, svjedočbu nadležne oblasti o ponašanju, revers od oca ili skrbnika po propisanom formularu, odpušnicu koje javno pučke škole, ili ako je molitelj već pred više vremena istupio iz škole, potvrdu, čime se je bavio kroz to vrijeme, da li se učio znanst ili umjetnost, službeni iskaz odnosno potvrdu o rodbinskim prilikama molitelja, s posebnim obzirom na okolnost da li je molitelj jedini sin ili unuk; u slučaju da je sirota, je li ima žive druge braće ili sestara, i u kojoj su dobi.

Takovi pitomci dođu u razmjerno kratkom vremenu do podčastničke činje. Odielo i hranu daje pitomcima zrak ratne mornarice.

Povratak ratne ladje „Franjo Josip I.“

Dne 16. o. mj. u 9 sati u jutro povratila se sa dalekog istoka u Pulu ratna ladja „Franjo Josip I.“ nakon tri godinje i pol. Odmah su na ladju pošli zapovjednik morarice admiral Montecuccoli i zapovjednik pučke luke podadmiral Ripper. Admiral Montecuccoli povratio se odmah iz običajnih pozdrava na kopno, dok je Ripper ostao na brodu i naložio da ladja odplivi na pučinu radi pregleda, kojemu prilikom je ladja pronađena u potpunom redu, te se povratila u luku u 1 sat po podno.

Ladja je na povratku imala vrlo ružno vrijeme, te joj je nevirome odiknulo do 7 metara stvari sa prednjeg dijela. Momčad nemože da se dosta nahvali zapovjednika broda, radi njegove blagosti, prijaznosti i velikog zauzimanja za momčad u svakom a osobito u zdravstvenom pogledu. Zato mu je i momčad pokazala svoju harnost time, što je sa velikom pripravnosti i rado izvršala svaku njegovu zapovjed i time da je brod došao u Pulu tako čist i uređen kao da je izišao iz docks.

Pazinski kotar:

Iz sudbenoga kotara Labln primamo:

Kada gledamo, kako i cesarske oblasti u Lablnu harataju s našim pukom i njegovim jezikom, i ako pomislimo još na tolike šarenjačke mazikorte i zakutne pisaričice, koji se među nami debele i tova tada nam se uvijek vine iz prsiju: bolni udeži: ah, znate, zašto se nebi već i u Lablnu nastanio naš jedan odvjetnik, kojega trebamo kao i ozeba sunca? Ta sav bi naš narod pristao listom uz njega, a posla, dohodka imao bi on bogme i na pretek. Istina je doduše, da bi ga „granjani“ gledali izprvice i susretali čudnim okom, nu kaenije, bi se oni već umirili i prilagodili novim okolnostima, jer se mora znati, da Lablnjanom, kakvi su nekoć bili, nema više skoro ni traga. Financijalno im ho stanje nekud lohavo, a osim toga zapustile ih negdašnje njihove domaće veličine, koje su krenule u Trst, Poreč i drugom trbuhom za kruhom. Mimogred rečeno — među ove potonje valja ubrojiti i sljor Beppi Lazarinica, bivšeg vodju takozvane socijalističke stranke, koja se je kod zadnjih občinskih izbora identificirala onako lepo sa kamorinom strankom.

Dreko draga gospodo, naši mladi doktori, dajte, usrećite nas već jednom svojim dolazkom! Vjeru vam dajemo, nećete se kajati ni vi ni mi, jer ćemo biti s vami jedna duša, jedno telo.

Jeserški.

Ljekarna k sv. Ćirilu i Metodju u Pazinu.

Upozorujemo naše cijenj. čitatelje na oglas ove narodne ljekarne u našem listu,

te praportamo toplo našem narodu, da se služi jedino u toj ljekarni i svoje potrebe tam o naručuje. — Ako nećete podupirati sami što je naše, tudjinac: sigurno neće.

Voloski kotar:

Oglas „Bratovščina hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu držat će svoju glavnu skupštinu u delavskoj školi u Kastvu, dne 31. januara 1909 u 2 sata popodne sa sljedećim dnevnim redom: 1.) Pozdrav predsjednika. 2.) Izvještaj tajfika. 3.) Izvještaj blagajnika. 4.) Izbor upravnog odbora. 5.) Izbor revizijskog odbora. 6.) Eventualni prijedlozi. Odbor.

Porečki kotar:

Iz sela Forenci kod Vižnuda. Evo nas poslie toliko vremena da javimo stogod o našoj školi. Dne 31 listopada o. g. bila je ovdje komisija da pregleda školsku zgradu, koju je našla u redu, koji izvanna toll iznutra. Ta komisija dala nam je ufanje, da će se škola otvoriti u mjesecu novembru izn čega smo danonice sa radošću očekivali dozvolu otvorenja naše škole, da pozovemo naše rodoljube na tu veliku svečanost, kako smo im to od davna obećavali. Ali Božja volja nije htjela da se ova naša želja ispunit, nego prošao je i novembar a dozvola još nema; naša slavna Družba poslala nam je i učiteljicu velecijenju g.đinu Viku Petroviću, koja je došla k nama dne 9. novembra i taj dolazak naš je još više uvjerio da će i dozvola u kratkom vremenu doći. Ali sva naša radost i nada je propala kada je prošao mjesec a dozvola još nije došla je to silno ogorčilo narod na oblasti koje su tako pristrane i protli narodu i protiv njegovim svetlim pravima.

Napokon teda negda došla je dozvola dne 8. o. mj., ali pošto se nalazimo u vremenu adventa, razumit će svi naši rodoljubi da nije bilo zgodno vrijeme tada prirediti takove svečanosti, nego smo s našim bližnjim susjedima svečano školu blagoslovili u četvrtak dne 10. o. m. Svečani blagoslov obavio se ovim redom: rano u jutro okitili smo školsku zgradu hrvatkim zastavama, tako da je svaki prozor imao svoju zastavicu, a srednji u drugom katu imao je veliku 7 metara dugu zastavu, koju smo radošno gledali kako se vije skoro do dna školske zgrade.

U 9 sati skupilo se je 120 dječaka, koji danas polaze redovito školu, s njima došli su i roditelji; izim toga bilo je i 40 učenika koji polaze večernju školu, sve to složilo se u dva reda i poslo kroz naše selo ravno u erkvicu sv. Lovreća. U toj erkvici odeluzio je naš župeupravitelj sv. misu u 10 sati, u poslie misa vratilo se istim redom puk školskoj zgradi gdje je obavljn blagoslov škole. Poslie blagoslova unšli su djaci u školsku sobu, tu ih je učiteljica svratila u klupu i predstavila ih gospodinu župniku koji im je držao kratk govora o ponašanju i marljivosti.

Javljamo, pako svim rodoljubima da priredjenje veseloće na uspomenu otvorenja naše škole, bili će u jednu nedjelju dojdudega pustnoga vremena, što će biti javljeno u našim narodnim novinama.

Terentžani.

Kaldir. Prigodom blagoslova novo kuće Antuna Bertose pok. Ivana, našeg narodnog prvaka u ovdanoj okolici sabralo se u veselom društvu 13 K i 2 p., za ovdanju podružnicu sv. Ćirila i Metodja za Istru, koja svota izručena je ovdanijem blagajniku.

Razne primorske viesti.

Čestit Božić!

Svim našim cijenjenim predplatnicima želimo sretno i veselo sveto Božićno blagdanje.

Promjena u slavonskih parlamontarnih savezih u Boču.

Usljed glasovanja kod proradnane dne 18. t. m. raspala se je česka narodna sveza. Mladoci, agrarci, česki katolici, česki radikali, ostali su svaki za se, dočim su česki suezjalni demokrati i tako zajedno su drugim socijalnim demokratima. Valjda će se opet ujediniti Mladoci i česki agrarci, a možda u nedalekoj budućnosti i svi, jer ih na to glas naroda zove. Međutim su česki katolici stupili u užu savez sa „Narodnom Svazom“ Slovenaca, Hrvata i Srba. To isto učinili su i Staroprije. D. godilo se je to dne 18. t. m. Najprije je „Narodna Sveza“ stvorila ove jedneglasne odluke:

1. „Narodna Sveza“ je pripravna stupiti u pregadjanja glede parlamentarne kooperacije sa svakom politički srodnom parlamentarnom skupinom u svrhu pospešivanja svoga programa.

2. „Narodna Sveza“ ovlaštuje svoje načelnitvo, da odmah u svrhu takove kooperacije stupi u pregadjanja sa klubom česke narodne katoličke stranke i sa Starorurcima.

Tako je zaključeno prije podne. Poslie podne već su se sastali načelnici svih triju skupina, te se složili, kako će u svih pitanjih u parlamentu dogovoriti se, i nastojati da zajednički postupaju.

Bilo u dobar čas!

Novo brodogradnja u tršćanskom brodogradilištu.

Prepreše nedjelje porinuo se u more prvi parobrod, što je sagradjen u novom tršćanskom brodogradilištu, koje se nalazi u Monfalgonu. Parobrod je sagradjen po naručbi plovitbenog društva „Dalmatia“, te ga okrište imenom „Trst“. Dugačak je 200 stopa, širok 38.8 a visok 14.8. Moći će da podnese preko 1000 tona trha. Njegov stroj imade trostruku ekspanzivnost od 1000 konjskih sila, te će moći da prevali 14 morskih milja u jedan sat. Jedan njegov bilazanac, koji će nositi ime „Spiljet“ gradi se u istom brodogradilištu, te će biti gotov za nekako dana. Oba će parobreda obavljati prugu Trst-Metković. Za dalmatinske pruge određena su četiri druga parobreda, koji se također grade u istome brodogradilištu i to dva za austrijski Lloyd, a dva za dubrovničko društvo. Osim toga gradi se u brodogradilištu Monfalgonu i jedan trgovački parobrod za tvrtku „Tripković“ pa i drugih nekoliko ladja manje veličine.

Za pomoć Trstu.

Zastupnici Trsta i okolice na carevinskom vieću prof. M. Mandić, dr. Rybarz i Spadaro bijahu u audijenciji kod ministri predjednika Blenertha te ga upozorise na gospodarsku krizu, koja prieti Trstu uslijed bojkota na istoku i drugih nekih pitanja gospodarske naravi. Ministar predsjednik obećao je poduzeti kod ministarstva vanjskih posala shodne korake.

Izpit za pomorske mašiniate.

Pomorska vlada u Trstu odredila je glede izpita pomorskih mašiništa sljedeće: u januaru 1909. sledit će pisani izpiti u danima 25. i 26., praktični izpiti 27. i 28., a glavni izpiti 29. i 30. Dotične molbenice za izpiti svih triju razreda treba podneti pomorskoj vladi u Trstu do 3. januara 1909.

Upozoravamo našu ljude, da izpiti mogu praviti i hrvatski, ali da treba da to već u molbi navedu.

Penziono osiguranje privatnih činovnika u Pragu.

Obzirom na veliko interesovanje za mirovinsko osiguranje privatnih činovnika, koje već za dvije nedjelje ina stupiti u krapost, neće biti s goreg, ako sponomomo, da u Njemačkoj, gdje se to osiguranje upravo pripravlja, energično se nastoji na tome, da se osnivaju penzioni zavodi. — Tako je na glavnoj skupštini „Srednjeg Saveza njemačkih banika“, koje broji oko 600 banaka i bankira, kao svojih članova, zaključeno, da se osnuje posebni penzioni za-

vod novčanih ustanova. Ovaj je zaključak ponovnim dokazom, da je bilo nužno i korisno osnivanje jednog sveslavenskog penzionog zavoda. — Mirovinski zavod češko-slavonskog novčarstva ima tu važnu prednost, da ne služi samo za osiguranje činovnika novčanih zavoda, nego također na raspolaganju i ostalom trgovačkom i obrtničkom svijetu, kao i advokovima, notarima i dr. Osiguranje kod toga zavoda ne stoji ništa više nego kod češkog zavoda, a nuz to pruža naš zavod mnogo važnih pogodnosti. — Obzirom na to, da se prijave imaju izvršiti najkasnije do 31. prosinca o. g. potrebno je, da interesenti odmah zatraže sve prospekte. — Odnosno prospekte, pravila, prijave i ostalo šalje na zahtjev Mirovinski zavod češko-slavonskog novčarstva u Pragu, Ovocna ulice 16.

Franina i Jurina.

Jur. A Franjo moj, gdje si da te ni tako dugo vidit.

Fr. A pustit me, hodit ti već više od mjesec dan po poročini da ulovim koju zaba, ali ni sriče.

Jur. Si mogla pod u Zbandaj, tamo ih ima dosta.

Fr. Via, tamo nisan bit; pa što ima tamo puno zaba.

Jur. Hij i previše. Jedna šinjorina ima ih pun maštel; ona da je zna po fur-lansku gojit.

Fr. Kako to, nu pripovidi mi.

Jur. Štuhaj. Jednoga dana hodia san u Poreč i čuja san, da nigdi kriči jedna zaba i pitan jednoga kuma, što to kriči, a on mi reče što no znaš; šior batlin i jedna šinjorina jednoga gospodina su hodili loviti zabe. Gospodin čeka i čeka celu noć a njih nema iz love, jerbo su i oni lovili celu noć i ulovili samo jednu zaba. Kada su je donesli doma poteja je gospodin kričati: svu noć ste bili vanka a našli ste samo jednu zaba. Šinjorina mu odgovori, stavit čemo ju u maštelu i za osam dan bit će maštelu puna zaba; i tako ti je bilo.

Fr. Hodi z Bogom Jure hodi; celu noć lovit zabe, pa da nisu ulovili. lego samo jednu.

Jur. Aha Franjo pa se čudiš; mesto lovit zabo oni su celu noć frajali. Zato ako misliš pod u Zbandaj po zabe, moraš onu žnbaricu zvat „šinjorina“ zna od one noći od love, nosmi ju njeđan zvat: gospa, kuharica, dekla, — nego samo „šinjorina“.

Poziv

na izvanrednu glavnu skupštinu kotarske gospodarske zadruge u Buzetu, koja će se održavati dne 30. decembra 1908. u 10 sati prije podne u dvorani „Narodnog Doma“ pod Buzetom su sljedećim dnevnim redom:

Izbor novoga odbora.

Kotarska gospodarska zadruga BUZET, 21. decembra 1908.

Predjednik:

A. Klarđ v. r.

Oglas natječaja.

Otvora se ovime mjestu opć. ličniku za mjestnu općinu Barban sa godišnjom plaćom od K 2000.

Molitelji moraju poznati u govoru pismu hrvatski jezik, a po mogućnosti i talijanski.

Molbi treba da prilože:

1. svjedočbu o austrij. državljanstvu i
2. o dosudanoj službi.

Za ostale uvjete može se kod podpisnog glavarstva saznati.

Molba treba najdulje do 8. studnja 1909. predložiti podpisano.

Glavarstvo općine
BARBAN, dne 11. prosinca 1908.
 Glavar:
Josip Mirković v. r.

RASPRODAJA URA. Od jedne tvornice pale pod stečaj kupiti smo veliku količinu lepkih ura, budilicu, za zid, te smo u stanju da rasprodamo iste samo najbolje vrste i uz čudnovato niske cijene sve dolo dok zalihu traje. Jedna ručnat srebrna Gloria ura na sidro za gospodu 8 K, 3 komada 24 K, Rosskopf patent ura za gospodu K 3-40, 3 komada K 9-20, eleg. elektro-zlatna ura za gospodu 8 K, sa 3 pokrova 10 K. Jaki srebrni lanac za gospodu po 2, 3, 4 i 5 K. Zlatne ure u okruglom okviru od kovine, lepo lakirane, promjer ca. 86 cm. 4, 5, 6, 8 K. Za svaku uru daje se pismeno jamstvo za 3 godine. Ako se ne dopada, novac se vraća. Prilikom božićnih blagdana preporuča se naručiti odmah, da možemo naručba pravodobno obaviti. Raznilije se pouzdećom od trgovine ura E. Weiss, Bet, XVI. Kellingstrasse 1/37.

Oglas jeftimbe.

Daje se na opće znanje, da će se javni usmena jeftimbe radi pruzecna erndrije školske zgrade u Vrhu obdržavati u Buzetu dne 14. jennara g. 1909 izmedju 10 i 12 sati prije podna u općinskom uredu.

I-ključna cij na jest 16,500 K
 Tko kod jeftimbe sudjelovati želi imade vadium od 1000 prije jeftimbe položiti.

Jeftimbi pripušteni su jedino ovlašteno zidarski majstori odnosno strukovnjaci. Uvjeti jeftimbe kao naert i troškovnik mogu se uvidjeti kod ovoga glavarstva za vrijeme uredovnih sati.

Općinstvo Glavarstvo

Buzet, 22. decembra 1908.
 Načelnik:
RASPOLIČ v. r.

Josip Blašković

PULA, ulica dela Valje 11.
 Telefon broj 82.

Otvorio sam veliko sklad šte kamenog ugljena prve vrsti za peći, sladkog (bukovog) ugljena i gorivog drva.

Cijeno najumjerenije.

Roba se dostavlja u kuću.

Preporučam se p. n. obćinstvu.

Naručba izvršuju se tođao i bezodvlađeno.

Pazite na djecu!

Kad su vam ranjava ili imadu krasto osip, ervenilo na koži ili bud kakovu ne čistoću na tijelu, upotrijebite izvrstnu mast zakonom zaštićenu iz ljekarne Pečić sada dr. B. Vouk — Zagreb. Djeluje najuspješnije kod svake vrsti rana (rezotine, negrebine, opekline itd.), kod prekomjernog znojenja noguh i tijela te nobi sinjela nijedna kuća biti bez glasovite

masti za djecu.

Čuvajte se patvorina!

Cijena kutiji K — 80.

Dobiva se u svim ljekarnama.

Glavno skladište:

Ljekarna PEČIĆ sada dr. B. Vouk
 ZAGREB.

POZOR!

— 50.000 para postola. —
 4 para postola samo za K 7—

Radi obnove plaćanja više velikih tvornica prošle su sam veliku zalihu postola razočasti duboko ispod tvorničke cijene. Radi tozn prodajem svakomu 2 para postola za gospodu i 2 para za gospodu na podvez, smodej ili crne kože, sa jako sašitim podlatom, najnovije mode, Veličana po broju.

Sva 4 para stoje samo K 7—

Raznilije pouzdećem

S. Korngold, trgovina postola
 KRAKOV broj 19.

Promjena dozvoljena a na zahtjev vraćam i novac.

Jeftino česko

PERJE

— za krevete —

5 kg. novo čičano K 9'60, bolja K 12'—
 biele pahuljice čičane, 18'— " " 24'—
 kao anjeg biele pahuljice
 1-ljice čičane . . . 30'— " " 36'—
 raznilije se franko pouzdećem.

Zamjenjuju se i prima natrag uz naknadu tovar. trošku.

BRNEDIKT SACHSEL, Lobos, br. 259
 pošta PILSEN, Časka.

Mirovinsko osiguranje privatnih činovnika.

Mirovinski zavod Českoslavenskog novčarstva
PRAG, I. Ovocná ulice br. 15.

Slavenski nadomjestni zavod za osiguranje privatnog činovništva.

Pristupiti može svaka firma, općina, štedionice, banke, javne korporacije, notari i odvjetnici sa svojim činovništvom itd.

Osiguranje kod ovoga zavoda nije ništa skuplje nego kod bečkog, a osim toga uživaju osiguranici mnogo pogodnosti.

Pravila, prospekte i prijave u hrvatskom i slovenskom jeziku za Jugoslaven. države šalje dragovoljno podružnica:

Ustrzedni banke českých sporžitelenu u Trstu,

Plazza del Ponterosso 3.

POZOR. — Rok prijave je samo do 31. prosinca o. g.

VI SE ČUDITE!

— 50.000 para postola —
 4 para samo za 7 krune

Radi obnove plaćanja više velikih tvornica prošle su mi da raspadom veliku zalihu cipela jako ispod tvorničke cijene. Zato predajem svakomu a para cipela za gospodu i 2 para za gospodu na podvez, od kože, sive ili crne podliveno dobro sativenim podlatom, vrlo elegantne po najnoviji modu, veličina po broju, sva 4 para stoje samo K 7. Raznilije pouzdećem.

EM. MAIERSDORF, Export, Pošćore br. 8. (Austrija.)

Dostavlja se zamjena i novac natrag.

Dvostraki elektro-magnetički

KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.
 Telefon br. 45—22.

Jest elektro-magnetički načelima sastavljeni stroj, koji kod utega, roome, težine (težkog dizanja), napavanja, zubašja u uhu, nesugi, glavobolje (mi-gräne) kucanja arčca, zubobolje, mušavne slabosti, stidni ruku i nogu, padavine (opšepajše), mokranju psošila, najnosu, nesvjestice, naglohošći drbanja na tijelu, influenco akopušane, sa boleću hrbta, bledila (malokrvnost) želućadih grčeva, bezostelosti, ischlasa pusekvrnosti, svih udnih grčeva, nepo-ehondrie, ljetešnih grčeva, hlmorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd. služi kao nenadkriljivo sredstvo, po što elektro-magnetička struja cdim čovjeku alim telom djeluje, čimo se rećane bolesti u najkraćem vremenu izleće.

Poznao je, da liećalci kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje tela upotrebljuju ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolaže i po vremenu kroz telo prolaži dođm naprotiv tomu struja elektro-magnetićnog križa ili zvjezda R. B. br. 86967, kako je izrećeno, umjerenim načinom usprkljuju na telo djeluje, što svakoga bržom sliećanju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20

godina staro holesti izlećene su sa mojim strojem posve! Od izlećenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izrećene zahvale kao i od odličnijih slojeva izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svijeta pohranjene su u mojoj pisarnici, gdje stoje sva komu u svako doba na uvid. **GDJE NIJEODAN LIJEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ!** jer to sigurno sredstvo protu gore navedenim bolestim, a onaj bolestim, koji po 40-dnevan stroju nobi izlećene najdulje u roku od 15 dana, doivaju novac natrag.

Upozorujem osobito p. n. obćinstvu na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspješna zahranja u ljekarnoj kao i u Austro-Ugarskoj, dođm moj dvostruki elektro-magnetićki križ ili zvjezda R. B. br. 86967 osobito se hvati i sive varošne dopadnosti pradu svoje izvršne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo ujoze i jako slabe gospode.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabiti se kod ostarijih 20 godina, kralodnih bolestim.

Doplšivanje i naručba obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzdećom ili ako se novac unapred pošalje, raznilije glavna prodavaona za tu i inozemstvo.

ALBERT MÜLLER,

Budimpošta, V/41. Kotar,
 Vadaš-ulica br. 34.

SVI ONI BOLESTNI

koji nemaju apetita za jesti, koji trpe na slaboj probavi, zatvorenju, žgaravici, nadimanju, prekomjernom stvaranju kiseline u želudcu, glavobolji, grčevima, pijudji izvrstne

„Želudćane kapljice“

ljekarne k' „Sv. Ćirilu i Metodu“ u Pazinu,

— povraćaju narušenom zdravlju prijašnju jakost i svježinu. —
 CIJENA: 6 boćica 2 K 60 fil.; 12 boćica 4 K 80 fil.

SVIM ONIM

koji trpe na kašlju, plućnom kataru, eškom dihanju, slabosti, bledoci, preporuča se izvrstno bakalarovo ulje pripravljeno sa željezom. Isto je tako ugodno pripravljeno, da ga i najosjetljiviji bolestimki pit može.

Cijena jednog boći 2 krune.

Osobito se preporuča za malu djecu.

Ovi ovdje navedeni liekovi dobivaju se samo u ljekarni

k' „Sv. Ćirilu i Metodu“ u Pazinu (Istra).

te se razniliju ili pouzdećem — ili ako se novac unapred pošalje.

Naputak uporabe priložen je u svakoj staklenici.

Ista ljekarna preporuča svoje bogato skladište ljekarničkih specijalitetu, mineralnih voda, svake vrsti ovoja i t. d.

ODPREMNIČKO I KOMISIONO DRUŠTVO

„BALKAN“

d. o. s. j. u TRSTU

RIVA GRUMULA broj 14.

Telefon 2160. Brzjavu: BALKANSPEĐ.
 Ziro-raćun kod „JADRANSKE BANKE“ u Trstu.

Prima u svoje dobro uredljene magazine svaku vrst gospodarskih proizvoda, daje na iste predujmove a uz vrlo povoljne uvjete i brine se za prodaju istih najkulantulje. Isto tako kupuje i prodaje svaku vrst robe po nalogu i na račun svojih mušterija najpovoljnije. Otvora carinsko kredite, ocarinjuje robu i daje zajmove na robu ležeću u javnim skladištima. Otprema svaku vrst pošiljaka u svim pravcima toćno i brzo, obavija reklamacije i daje svako strukovno razjašnjenje i uputu brzo i badava.